

Неправителствена организация (НПО) е създадено юридическо лице, което подлежи на специален законодателен режим, създава се с цел подпомагане на обществото или отделни групи в него за постигане на общи цели, които нямат стопански (търговски) характер. Целта на учредителите е да допринесат за развитието на определени ценности в обществото, те не разпределят печалба, колкото и да е успешна дейността на НПО.

Позволените от закона цели на НПО могат да включват, но не се изчерпват със следните примери:

- *основополагащи човешки ценности;*
- *изкуство и култура;*
- *демокрация и гражданско общество;*
- *защита на човешките права;*
- *социално слаби или социално изолирани групи;*
- *устойчиво развитие и опазване на околната среда;*
- *други дейности, които не са забранени със закон.*

Удобна и лесна за реализиране [форма на моята организация](#) би била Юридическо лице с нестопанска цел по Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Този закон дава възможност за създаване на нестопанска организация в няколко правноорганизационни форми:

1. [Сдружение в частна полза](#) .
2. [Сдружение в обществена полза](#).
3. “Фондация” (скоро: “Фондацията”).

Всички те са познати като НПО (неправителствени организации) и имат като основна своя характеристика факта, че извършват дейност за задоволяване на различни обществени нужди. Тези сдружения по правило не извършват стопанска дейност (дейност, насочена към реализиране на печалба). Ако решат да извършват стопанска дейност това е позволено само доколкото тази дейност е допълнителна и е свързана с предмета на основната дейност.

Пример за свързаност на стопанската с нестопанската дейност на НПО:

- *Изработване на приспособления за хора с увреждания, които да бъдат търгувани в магазин или в онлайн пространството, когато целта на НПО е подпомагане на хора с увреждания.*
- *Продажба на копия на картини, пластики, скулптори в магазин на галерия, открита и управлявана от НПО с цел разпространение на културата и културните паметници.*

Внимание! Извършването на стопанска дейност от НПО не ги прави търговци, тяхната цел е и си остава нестопанска. НПО не разпределят печалба – техните членове не получават дивиденди при реализирането на печалба от допълнителната стопанска дейност. Всички средства, които дейността на НПО носи, трябва да се изразходват за постигане целите на организацията.

Какви са разликите и коя е най-подходящата [организационна форма за моята идея](#) ?

- **Сдружения в частна полза** се създават, за да обслужват нетърговските интереси на определена група от обществото – най-често самите членове на НПО. Например:
  - Сдружение в частна полза за защита на интересите на художниците, членуващи в организацията.
  - Сдружение в частна полза за защита интересите на хората, страдащи от диабет, членуващи в тази организация.

• **Сдружения в обществена полза** се създават, за да извършват общественополезна дейност, като целите, които преследват, не се ограничават само до членовете на въпросната организация, а се разпростират до по-широк кръг хора.

Например:

• Сдружение в обществена полза, което цели подпомагане на социалната интеграция на хора в неравностойно положение.

• Сдружение в обществена полза, което преследва подобряване системата на здравеопазването;

• **НПО – Фондация** се създава приживе или по случай на смърт (в завещание), за постигане на нестопанска цел, като основната разлика с предходните форми е начинът на учредяване и устройството, съответно начинът на функциониране на НПО. Например:

• Фондация за насърчаване обучението и специализацията на талантиливи деца в Република България.

• Фондация за реализиране на кампании за опазване на околната среда.

Какво трябва да имам предвид когато избирам каква да бъде моята организация?

1. Различни са начините за учредяване на трите вида НПО.
2. Различни са формите на управление на трите вида НПО.
3. Различен е контролът върху дейността на трите вида НПО.
4. Различни са данъчните облекчения, които законът предвижда за трите вида НПО.

Внимание! Читалищата, профсъюзите, вероизповеданията и политическите партии са отделни форми на обединения на гражданите. Те също не осъществяват стопанска дейност, но тяхната дейност се регулира от специални закони, за тяхното създаване, управление и извършването от тях дейност действат други правила! **Юридическо лице с нестопанска цел, създадено по правилата на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, НЕ може да извършва синдикална, религиозна или политическа дейност!**

(*) Настоящата статия има за цел да очертае някои основни Ваши права, като няма претенции да бъде юридически съветник. Ако имате затруднения с упражняването на тези основни права или случаят е по-сложен – съветваме Ви да се консултирате с юридически експерт. (*)

Автор: Кристина Рангелова, pravatami.bg

Линк към оригиналната статия: <http://pravatami.bg/1234>